

3

LAAVKOME-NJOELKEDASSE 2017

- 3.3 Laavkome gosse jupmele-gaagkestimmie
3.15 Laavkome gosse jupmele-gaagkestimmie laavkomen
gaavhtan

L| = Liturge

KL| = Klahkeliturge

Åå| = Åålmege

NJOELKEDASSE

LAAVKOME GOSSE GYRHESJIMMIE

1 | Dåastoehtimmie laavkomasse

↳ Aehtjen, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommesne.

JALLH

↳ Aehtjen, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommesne.
Mijjen sjugniedæffa, lutniestæffa jih hiegkevedtije.

Gosse maana lååvkesåvva:

↳ Gijhtebe jih aavoedibie gosse laavkomisnie *maanam/maanide* Jupmielasse buktebe. Gosse lååvkesovvebe, dellie Jupmele mijjem dåastohte jih mijjem Jesus Kristusinie ekteguhe kroessese noeresovvi jih jaemiedistie tjuedtjieli.

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje
lååvkesåvva:

↳ Gijhtebe jih aavoedibie gosse laavkomisnie *NN-em/dijjem* Jupmielasse buktebe. Gosse lååvkesovvebe, dellie Jupmele mijjem dåastohte jih mijjem Jesus Kristusine ekteguhe kroessese noeresovvi jih jaemiedistie tjuedtjieli.

Daate bibeltekste maahta lohkesovvedh:

↳ Nemhtie Jupmele eatnemem eahtseme guktie aajnehke baerniem vedtieji juktie dah giéh altasasse jaehkieh, eah galkh jaemedh mohte ihkuven jielemem åadtjodh. **Jåhha 3,16**

↳ Goltelidie guktie Jeesuse maanide dåastohte jih elmieríjhkem ríhpeste:

Almetje guhte maanam dæerede, klahkeliturge jallh liturge tekstem lâhka:

KL/L Maanide Jeesusen gåajkoe bööktin edtji gietem dej nille biejedh. Learohkh jis destie nihtie. Gosse Jeesuse dam vuepteste, måarahtåvva jih jeahta: «Baajede maanide mov gåajkoe båetedh, aellede dejtie nihtie! Juktie Jupmelen ríjhke dej lea. Saatnan, dijjese jeahtam: Díhte gie ij Jupmelen ríjhkem dåastoeh goh maanetje, ij galkh Jupmelen ríhkese båetedh.» Jih

Jeesuse maanide faarhman vaalta, gïetide dej nille beaja jïh buerriesjugnede. **Mark 10,13–16**

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje lååvkesåvva, daate tekste maahta lohkesovvedh:

L|Goltelidie maam apostele Pöövle laavkomen bijre soptseste:

KL/L|Buajhcoes sjïdteme man hijven mijjen Jupmele jïh gorredæffa lea, jïh guktie almetjidie eahtsa: Mijjem gorredi juktie åärmäge jïh ij dan gielhtie mijjieg rïektes dahkoeh dorjeme. Mijjem gorredi dejnie laavkominie mij Aejlies Voejkeninie orresistie reakadahta jïh orrestahta. Jupmele mijjem baajeme, Jeesus Kristusen, mijjen Lutniestæjjan gielhtie Voejkeninie dïevedh guktie Jupmelen aarmojne reaktoen mietie sjïdtebe jïh ihkuven jielemem åadtjobe nemhtie guktie mijjen håhkoe. **Tit 3,4 -7**

JALLH

L|Jeesuse jahta mijjieg orresistie reakadibie gosse lååvkesovvebe:

KL/L|Fariseladtji luvnie gaarmanæffa gïen nomme Nikodemos. Juvdeladtji raeresne lij. Akten jïjjen Jeesusen gïajkoe bööti jeehti: «Rabbi, daejrebe datne Jupmelen luvhtie ööhpehtæjjine båateme. Ij gie gænnah maehtieh Jupmelen namhtah åavtoeh darjodh goh datne.» Jeesuse vaestede: «Saatnan, dutnjien jahtam: dïhte guhte ij orresistie reakedh, ij maehtieh Jupmelen rïjhkem vuejnedh.» Nikodemos vaestede: «Guktie almetje maahta reakadidh gosse geerve? Ij sån maehtieh jiemien sïjse båetedh jïh ikth vielie reakadidh?» Jeesuse vaestede: «Saatnan dutnjien jahtam: dïhte guhte ij tjaetseste jïh Voejkenistie reakedh, ij maehtieh Jupmelen rïjhkese tjaangedh.» **Jåhha 3,1–5**

JALLH

L|Goltelidie maam apostele Pöövle laavkomen bijre soptseste:

KL/L|Idie daejrieh, mijjieg gïeh Jeesus Kristusen nommese lååvkesovveme, altese jaemiedasse aaj lååvkesovveme? Gosse lååvkesovvimh dellie jeemimh jïh Jesusinie juvlelgimh. Orre jieledem jis åadtjobe juktie Kristuse Jupmelen faamojne jaemiedistie lutnjesovvi. Gosse

⊕

Kristusinie aktanimh gosse jeemimh goh Kristuse, dellie Kristusinie aktanibie gosse lutnjesovvebe goh Kristuse. Daejrebe: mijjen båeries almetje Kristusinie noeresovveme guktie krehpie mij sådtoen faamosne, galki jaemedh. Dellie ibie vielie sådtoen svaatjkoen nuelesne. Juktie dihthe guhte jaameme, sådtojste luajhtasovveme. Gosse mijjieh Kristusinie jaameme, dellie jaehkebe Kristusinie aaj jielebe.

Rom 6,3–8

L| Gijhtebe jih rohkelibie:

L/KL Ihkuven Jupmele, datne guhte hiegkem vadtah gaajhkide mah jielieh, jih mijjem dov guelmesne sjugniedamme: Datnem gijhtebe *NN-en (maanan voestes nomme)* (*jih NN-en ...*) åvteste. *Dihte/dah* dutnjien vyörtegs. Faerhmesth *maanam/maanide* dov gieriesvoetine jih baajh *dam/dejtie* hiejmem dov gærhkosne åadtjodh. Aamen.

Liturge maahta daelie jallh heevehtimmien åvtelen (1 Pieg 1,3) laavkommen bijre håaloestidh.

2 | Laavkome-saalme

Laavkome-saalme maahta daelie jallh voestes kapitelen (1 Dåastoehimmie laavkomasse) åvtelen jallh njealjede kapitelen (4 Krist'-eejhægdi diedte) åvtelen jallh orrijimmesne lååvlesovvedh. Laavkome-saalmen viersh maehthi akti akti dej sijjesne lååvlesovvedh. Laavlome jienebh almetjistie, aktede almetjistie jallh musihke maahta aktede dej sijjeste govledh.

3 | Jeesusen stillemi laavkommen bijre

L| Edtjebe govledh Jeesus Kristusen baakoej jih stillemem aejlies laavkommen bijre:

Almetje guhte maanam dåerede, klahkeliturge jallh liturge tekstem lähka:

KL/L Gaajhke faamoe elmierjhkesne jih eatnamisnie munnjien vadtasovveme. Vaedtsede darjode gaajhkide åålmegidie learoehkinie: laavkode Aehtjien jih Baernien jih Aejlies Voejkenen nommesne jih ööhpehtidie gaajhkem maam manne stillemi. Jih dijjem dåeredem gaajhkide biejjide minngemes beajjan. *Meeht 28, 18–20*

4 | Krist'-eejhtegi diedte

Gosse onne maana lååvkesåvva:

↳ Stillem eejhtegide jih krist'-eejhtegidie tjuedtjieldih.

Dijjieh galkede vihnesjidh *daate maana/dah maanah* kristeles laavkominie lååvkesovveme. Mijjen åålmeginie jih abpe gærhkojne aktesne lidie aejlies dïedtem åådtjeme: *daam/daejetie* hoksedh *gie/gieh* daelie lååvkesovveme, *daan/daej* åvteste rohkelidh, *daam/daejetie* leeredh rohkelidh jih *daam/daejetie* eevtjedh Jupmelen baakoem utnedh jih aejlies maalestahkem dåastodh guktie Kristusinie aktesne *jeala/jieliejægan/jielieh* jih jaahkoem *stinkede/stinkedægan/stinkedieh*.

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje
lååvkesåvva:

↳ Stillem (eejhtegide jih) krist'-eejhtegidie tjuedtjieldih.

Dijjieh galkede vihnesjidh *daate maana/ dah maanah* kristeles laavkominie lååvkesovveme. Mijjen åålmeginie jih abpe gærhkojne aktesne lidie aejlies dïedtem åådtjeme: *daam/daejetie* hoksedh *gie/gieh* daelie lååvkesovveme, *daan/daej* åvteste rohkelidh jih *daam/daejetie* eevtjedh Jupmelen baakoem utnedh jih aejlies maalestahkem dåastodh guktie Kristusinie aktesne *jeala/jieliejægan/jielieh* jih jaahkoem *stinkede/stinkedægan/stinkedieh*.

5 | Aassjoestimmie jih jaahkoe

Gosse onne maana lååvkesåvva:

↳ Bæjhkoehbibie bahha-aassjoestimmiem jih jupmele-jaahkoem mejtie maanide laavkobe.

Gaajhkesh tjuedtjielieh.

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje
lååvkesåvva:

↳ Sijhth daennie åålmeginie aktesne bahha-aassjoestimmiem jih jupmele-jaahkoem bæjhkoehtidh mejtie mijjieh lååvkesovvebe?

Dïhte guhte edtja lååvkesovvedh | Sijhtem.

Dïhte guhte edtja lååvkesovvedh, maahta aaj

jeatjahlaakan n  nnoestidh satne s  jhta.
Jis j  jnijesh gelkieh l  vkesovvedh, dellie d  hte
guhte j  jtje maahta vaestiedidh, voestemes
vaestede. Gosse gaajhkesh vaestiedamme, dellie
liturge jaehtha:

L|B  jhkoehtibie bahha-aassjoestimmiem j  h jupmele-jaahkoem.

Gaajhkesh tjuedtjielieh.

**Gaajhkesh | Manne bahham aassjostem
j  h gaajhkem maam dorje.
Manne Jupmele Aahtjan jaahkam,
faamoehkommes, Elmien j  h eatnemen sjugniedejjese.**

**Manne Jeesus Kristusasse jaahkam,
Jupmelen aajnehke Baarnan, mijjen   ajvan
gie Aejlies Voejkeninie   edtjine sj  dти,
Maarja n  jteste reakadi,
Pontius Pilatusen baelien nj  vtasovvi,
kroessese noeresovvi, jeemi j  h kroptese b  jesovvi,
v  alese jaemedede-r  jhkese v    lki,
g  almeden biejjen jaemiedistie tjuedtjieli,
b  jjese alman v    lki,
Jupmelen, faamoehkommes Aehtjen,
  elkies bielesne tjahkan,
gubpede vihth edtja b  stide båetedh,
jielije j  h   emie almetjidie d  opmedh.**

**Manne Aejlies Voejkenasse jaahkam,
g  rhkoen aejlies ektievoetese,
aejlies almetji tj  anghken  mman,
s  dtoej luejtiemasse,
  edtjen tjuedtjiel  mman j  h ihkuven jieliemasse.
Aamen.
Aposteli jaahkoeb  jjoehtimmie**

6 | Laavkome

Tjaetsie laavkome-gaaran gurkes  vva.

LÅårmegs Jupmele, datnem gjaltebe laavkome-tjaetsien åvteste mij aarmoe-gaaltijistie galka. Gosse lååvkesovvebe, dellie mijjem sådtojste jih jaemiedistie gorredh jih ihkuven jieledem dåajvoth. Seedth dov Voejkenem guktie *dih te gie
lååvkesåvva/dah guaktah gi eh lååvkesovvijægan/dah gi eh
lååvkesuvvieh* Jesus Kristusinie, mijjen Åejvine, orre jieliemasse *tjuedtjele/tjuedtjielægan/tjuedtjielieh.*

Aerebe mubpie maana edtja lååvkesovvedh, akte vierse sjiehtelis saalmeste maahta lååvlesovvedh. Laavkome-maanan almetjh laavkome-gaerien gåajkoe vaedtsieh.

Gosse onne maana lååvkesåvva:

LGuktie maanan nomme?

Dih te guhte maanam guadta, vaestede guktie maanan voestes nomme lea.

LGalka NN Aehtjien, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommese lååvkesovvedh jih lleredh bahhasvoetem aassjoestidh jih Jupmielasse jaehkedh?

Gaajhkesh gi eh maanine aktesne, vaestiedieh:
Galka.

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje lååvkesåvva:

LGuktie dov nomme?

Dih te guhte edtja lååvkesovvedh, vaestede guktie voestes nomme lea. Jis daerpies, mubpie maahta vaestiedidh.

LNN, galkh Aehtjien, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommese lååvkesovvedh jih dov jieleme-biejciej bahhasvoetem aassjoestidh jih Jupmielasse jaehkedh?

Dih te guhte edtja lååvkesovvedh, vaestede:
Galkem.

Liturge maanan ååredæjjjan vuestie jarkele jih rohkele mearan jiitsh gi eti låapoeh låaptjoeh leah.

LJupmele dov vuelkemem jih dov båetemem vaarjele daehtie biejjesti jih ihkuven aajkan.

Aejlies kroessem dutnjien vadtam ✕ juktie Jesus Kristusen leah

jih Jeesusasse jaahkah gie kroessese noeresovvi jih jaemiedistie tjuedtjieli.

L|NN, Åejvie Jeesus Kristusen stillemen mietie datnem laavkoem Aehtjen, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommese.

Mearan liturge dam jeahta, tjaetsiem golmen aejkien gååjve dan åajjan gie lååvkesåvva.

Liturge gietem dan åajjan gie lååvkesovveme, beaja, jih krist'-eejhtegh maehtieh seammalaakan darjodh. Liturge jeahta:

L|Faamoehkommes Jupmele jijtse Aejlies Voejkenem laavkomisnie dutnjien vadteme, jih datnem jijtse maanine vaalteme jih jijtse jaahkoeladtje åålmeginie ektiedamme. Vaajt Jupmele datnem faamojne nænnoste. Jupmelen raeffie.

Maana åålmegen vuestie jarkelåvva jallh lutnjeståvva. Store maana, noere jallh geerve almetje åålmegen vuestie jijtje jarkele.

L|Daate lea NN, Jupmelen maana, gie laavkomisnie mijen åålmegasse jih Kristusen veartene-gærhkose tjaangeme.

Gie akt maahta tjoevkesem båaltajehedh fierhten laavkommen mænngan jallh åålmegen rohkelimmien mænngan. Liturge maahta jiehtedh:

L|Tjoevkese NN-en åvteste buala.

Tjoevkesh sjiehteles sæjjan biejesuvvieh.

Gosse gaajhkide tjoevkide båaltajahteme, dellie liturge jeahta:

L|Jeesuse jeahta: «Manne veartenen tjoevkese. Dihthe guhte mannem dåerede, ij galkh jemhkielisnie vaedtsedh, mohte dihthe galka jieleden tjoevkesem utnedh.» **Jåhha 8,12**

7 | Rohkelimmie jih heevehtimmie

Rohkelassh maehtieh daelie lohkesovvedh jallh mænngan gosse åålmege edtja rohkelidh.

L|Gijhtebi jih rohkelibie.

JALLH

KL/L|Gaerhteles Jupmele,

laavkommen åvteste gjijtebe.

Gosse lååvkesovvebe, dellie datne mijjem dåastoeh jih mijjem naennosth. Birrebe *NN-en/maanan/maanaj* åvteste *gie/gieh* daan biejjen lååvkesovveme.

Årroeh *NN-en/maanan/maanaj* luvnie abpe *dan/dej* jieleme-biejjieh jih vaarjelh *NN-em/maanam/maanide* laavkommen aarmosne. Eevtjh eejhtegidie jih krist'-eejhtegidie *NN-em/maanam/maanide* vaarjelidh guktie dej dïedte lea. Jupmele, govlh mijjen rohkelassem.

JALLH B

KL/L|Gaerhteles Jupmele,
laavkommen åvteste gjijtebe.
Gosse lååvkesovvebe, dellie
dov gærhkosne mijjem dåastoeh.
Birrebe *NN-en/maanan/maanaj* åvteste
gie/gieh daan biejjen lååvkesovveme.
Baajh *NN-em/maanam/maanide* dov åelesne årrodh
jih vedtiek gieriesvoetem jih vijsiesvoetem gaajhkesidie
gïeh gelkieh *NN-em/maanam/maanide* vaarjelidh.
Jupmele, govlh mijjen rohkelassem.

JALLH C

KL/L|Gaerhteles Jupmele,
laavkommen jih dååjvehtassen åvteste gjijtebe.
Datne dåajvoehtamme Jeesuse mijjen luvnie fierhten biejjen.
Birrebe *NN-en/maanan/maanaj* åvteste
gie/gieh daan biejjen lååvkesovveme.
Vaarjelh *NN-em/maanam/maanide* guktie *NN/maana/maanah*
dutnjen *jaahka/jaehkiejægan/jaehkieh* jih
tjoevkesne *vaadtsa/vaedtsiejægan/vaedtsieh* jih
ihkuven sæjjan dov rïjhkesne *beasa/bïesijægan/biesieh*.
Jupmele, govlh mijjen rohkelassem.

Åålmege maahta Mijjen-Aehtjie-rohkelassem daelie jallh
mænngan rohkelidh. Jis åålmege edtja aejlies
maalestahkem byöpmedidh, dellie åålmege maahta dam
rohkelassem dellie rohkelidh.

L|Rohkelibie guktie Jeesuse mijjem ööhpehtamme:

**Gaajhkesh|Mijjen Aehtjie
guhte leah elmierijhkesne.
Baajh dov nommem aejliestovvedh.**

Baajh dov rïjhkem båetedh.
Baajh dov syjtedem eatnamisnie sjidtedh
guktie elmierijhkesne.
Vedtieh mijse daan biejjien
mijjen fierhten beajjetje laejpiem.
Luejtieh mijste maam mijjeh meadteme
guktie mijjeh luejhtebe
dejstie guhth mijse meadteme.
Aellieh luejtieh mijjem giehtjelimmiej sijse,
vaallah vaarjelh mijjem bahheste.
Juktie rïjhke lea dov,
faamoe jih earoe ihkuven aajkan. Aamen.

Earoe Jupmielasse, mijjen Åejvien, Jesus Kristusen Aahtjan,
gie jïjtse stoere aarmojne mijjem orresistie reakadahteme jielihe
håhkose Jesus Kristusen tjuedtjielimmien gielhtie! **1 Pïeh 1,3**

Laavkomeliturgije maahta daelie galhkedh.
Vuartesjh mij aerebe mubpien kapitelen (2 Laavkome-
saalme) bijre tjaalasovveme.

NJOELKEDASSE

LAAVKOME GOSSE JUPMELE-GAAGKESTIMMIE LAAVKOEN GAAVHTAN

1. Dah gieh *dam/dejtie* dæriedieh *gie galika/gieh galkijægan/gieh gelkieh* lååvkesovvedh, gærhkose tjaengieh aerebe gyrhkesjimmie aalka.
2. Mearan preludiume, dellie prosesjovne maahta gærhkoen sijse båetedh. Dihete guhte prosesjovne-kroessem guadta, voestesgietjesne vaadtsa, jih dellie dihete guhte laavkome-tjaetsiem guadta jih dihete guhte maanam guadta. Akte vielie maahta dam dæriedidh guhtemaanam guadta.
3. Voestes saalme maahta lååvlesovvedh gosse prosesjovne båata. Gosse postludiume aalka, dellie gaajhkesh maehtieh prosesjovnine olkese vaedtsedh.
4. Gosse liturge edtja dan nommem jiehtedh gie edtja lååvkesovvedh, dellie ajve voestes nommem jeahta (jih ij gaskenommem jallh sliekte-nommem). Mohte gosse „3 Aalkoebaakoe“, dellie gaajhkh nommh lohkesåvva.
5. Liturge veelkes stolam jallh stolam gærhkoejaepien klaerine åtna.

i. TJÅANGHKOE

1 | Preludium

Siejhme voestes saalmen melodije daelie spealandåvva.
Dah gieh edtjieh lååvkesovvedh, gærhkoen sijse prosesjovne båetieh. Dah gieh båetieh, jihkedieh gosse siejhme daennie gærhkosne tjahkasjidh laavkome-maanajgujmie.
Åålmege tjuedtjele gosse prosesjovne båata.

2 | Aalkoe-saalme

Åålmege tjåådtje gosse saalmem lååvle.

3 | Aalkoe-baakoe

¶Aehtjen, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommesne.

JALLH

L|Aehtjien, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommesne: Mijjen sjugniedæjja, lutniestæjja jih hægevedtjje.

Åálmege tjikhede.

Liturge maahta gyrhkesjimmien bijre soptsestidh jih saarnodh gie edtja/gieh edtjijægan/gieh edtjieh lååvkesovvedh.

Dellie daate kapitele „4 Aalkoe-rohkelasse“ maahta lohkesovvedh.

4 | Aalkoe-rohkelasse

L|Rohkelibie.

A

L/KL|Aejlies Jupmele,
datnem earoehtibie juktie boerehke leah.
Gijhtebe dov buerie dååjvehtassi åvteste
mejtie vadtah gosse lååvkesovvebe.

Dov ååredæjjan uvte rohkelibie: Vedtieg golteliiks mïelh,
gyjhteliiks vaajmoeh jih vyljehks gïeth
guktie dov baakoem dåastobe, dov buerievoetem heevehtibie jih
soptsestimmie jih dahkojne dov åavtoej bijre vihnesjibie.

JALLH B

L/KL|Aejlies Jupmele, hægkem mijjese vadteme.
Datne mijjem laavkomisnie dåastoeh
jih gaarkh aejlies maalestahkine vadtah.
Vueseht geajnoem dov baakojne
jih maam datne sijhth mijjese vedtedh.

JALLH C

Gaajhkesh|Golmelaaketje Jupmele,
datne mijjese hiejmem dov gærhkosne vadteme
jih ihkuven ulmiem dov luvnie.
Vaedtsehth mijjem dov baalkide.

JALLH D

Jeatjah sjiehteleles rohkelasse.

5 | Dåastoehtimmie laavkomasse

Gosse onne maana edtja lååvkesovvedh:

L|Gijhtebe jih aavoedibie gosse laavkomisnie *maanam/maanide*

Jupmielasse buktebe. Jupmele mijjem laavkomisnie dåastohte jih mijjem Jesus Kristusinie ekteguhe kroessese noeresovvi jih jaemiedistie tjuedtjieli.

Gosse stoere maana jallh geerve almetje
lååvkesåvva:

L|Gijhtebe jih aavoedibie gosse laavkomisnie *NN-em/dijjem*
Jupmielasse buktebe. Jupmele mijjem laavkomisnie
dåastohte jih mijjem Jesus Kristusinie ekteguhe
kroessese noeresovvi jih jaemiedistie tjuedtjieli.

Dellie daate tekste maahta lohkesovvedh:

L|Nemhtie Jupmele eatnemem eahtseme guktie aajnehke
baerniem vedtieji juktie dah gïeh altasasse jaehkieh, eah galkh
jaemedh mohte ihkuven jielemem åadtjodh. *Jåhha 3,16*

L|Goltelidie guktie Jeesuse maanide dåastohte jih elmierijhkem
rihpeste:

Krist'-eejhtege jallh klahkeliturge jallh liturge
maahta lohkedh:

KL/L|Maanide Jeesusen gåajkoe bööktin edtji gietem dej nille
biejedh. Learohkh jis destie nihtieh. Gosse Jeesuse dam
vuepteste, måarahtåvva jih jeahta: «Baajede maanide mov
gåajkoe båetedh, aellede dejtie nihtieh! Juktie Jupmelen rïjhke
dej lea. Saatnan, dijjese jeahtam: Dïhte gie ij Jupmelen rïjhkem
dåastoeh goh maanetje, ij galkh Jupmelen rïhkese båetedh.» Jih
Jeesuse maanide faarhman vaalta, gïetide dej nille beaja jih
bueriesjugnede. *Mark 10,13–16*

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje
lååvkesåvva, daate tekste maahta lohkesovvedh:

L|Goltelidie maam apostele Pöövle laavkommen bïjre
soptseste:

KL/L|Buajhkoes sjidteme man hijven mijjen Jupmele jih
gorredæjja lea, jih guktie almetjidie eahtsa: Mijjem gorredi
juktie åärmäge jih ij dan gielhtie mijjieh rïektes dahkoeh
dorjeme. Mijjem gorredi dejnie laavkominie mij Aejlies
Voejkeninie orresistie reakadahta jih orrestahta. Jupmele
mijjem baajeme, Jesus Kristusen, mijjen Lutniestæjjan
gielhtie Voejkeninie dïevedh guktie Jupmelen aarmojne
reaktoen mietie sjidtebe jih ihkuven jielemem åadtjobe

nemhtie guktie mijjen håhkoe. **Tit 3,4 -7**

JALLH

L|Jeesuse jahta mijjieg orresistie reakadibie gosse lååvkesovvebe:

KL/L|Fariseladtji luvnie gaarmanæjja gien nomme Nikodemos. Juvdeladtji raeresne lij. Akten jijjen Jeesusen gåajkoe bööti jeehti: «Rabbi, daejrebe datne Jupmelen luvhtie ööhpehtæjjine båateme. Ij gie gænnah maehtieh Jupmelen namhtah åavtoeh darjodh goh datne.» Jeesuse vaestede: «Saatnan, dutnjien jahtam: díhte guhte ij orresistie reakedh, ij maehtieh Jupmelen rïjhkem vuejnedh.» Nikodemos vaestede: «Guktie almetje maahta reakadidh gosse geerve? Ij sän maehtieh jiemien sijse båetedh jih ikth vielie reakadidh?» Jeesuse vaestede: «Saatnan dutnjien jahtam: díhte guhte ij tjaetseste jih Voejkenistie reakedh, ij maehtieh Jupmelen rïjhkese tjaangedh.» **Jåhha 3,1–5**

JALLH

L|Goltelidie maam apostele Pöövle laavkommen bijre soptseste:

KL/L|Idie daejrieh, mijjieg gieh Jesus Kristusen nommese lååvkesovveme, alte se jaemiedasse aaj lååvkesovveme? Gosse lååvkesovvimh, dellie jeemimh jih Jesusinie juvlelgimh. Orre jieledem jis åadtjobe juktie Kristuse Jupmelen faamojne jaemiedistie lutnjesovvi. Gosse Kristusinie aktanimh gosse jeemimh goh Kristuse, dellie Kristusinie aktanibie gosse lutnjesovvebe goh Kristuse. Daejrebe: mijjen båeries almetje Kristusinie noeresovveme guktie krehpie mij sådtoen faamosne, galki jaemedh. Dellie ibie vielie sådtoen svaatjkoen nuelesne. Juktie díhte guhte jaameme, sådjooste luajhtasovveme. Gosse mijjieg Kristusinie jaameme, dellie jaehkebe Kristusinie aaj jielebe. **Rom 6,3–8**

L|Gijhtebe jih rohkelibie:

KL/L|Ikuven Jupmele, datne guhte hiegkem vadtah gaajhkide mah jielieh, jih mijjem dov guelmesne sjugniedamme: Datnem gjijhtebe *NN-en (maanan voestes nomme)* (*jih NN-en ...*) åvteste. *Díhte/dah* dutnjien vyörtegs. Faerhmesth

⊕

maanam/maanide dov gieriesvoetine jih baajh *dam/dejtie*
hiejmem dov gærhkosne åadtjodh. Aamen.

ii. Baakoe

6 | Aejlies gærjeste lohkesåvva **L**|Lohkebe Aejlies gærjeste

Akte jallh göökte daejstie tekstijste jallh aejlegen
tekstijste *maahta/maehtieh* lohkesovvedh. Teksth gelkieh
Nöörjen gärhkoen tekste-gärjesne årrodh.
Krist-eejhtege jallh klahkeliturge maahta lohkedh.

L|Jeesuse jeahta mijjieh aaj orresistie reakadibie gosse
lååvkesovvebe. Naemhtie Jåhhan vaentjielisnie tjaalasovveme:

KL/L|Fariseladtji luvnie gaarmanejja gien nomme Nikodemos. Juvdeladtji raeresne lij. Akten jijjen Jeesusen gåajkoe bööti jeehti: «Rabbi, daejrebe datne Jupmelen luvhtie ööhpehtæjjine båateme. Ij gie gænnah maehtieh Jupmelen namhtah åavtoeh darjodh goh datne.» Jeesuse vaestede: «Saatnan, dutnjen jeahtam: díhte guhte ij orresistie reakedh, ij maehtieh Jupmelen ríjhkem vuejnedh.» Nikodemos vaestede: «Guktie almetje maahta reakadidh gosse geerve? Ij sårn maehtieh jiemien sijse båetedh jih ikth vielie reakadidh?» Jeesuse vaestede: «Saatnan dutnjen jeahtam: díhte guhte ij tjaetseste jih Voejkenistie reakedh, ij maehtieh Jupmelen ríjhkese tjaangedh. » **Jåhha 3,1–5**

JALLH

L|Goltelidie maam apostele Pöövle laavkommen bijre Titusasse tjaala:

KL/L|Buajhkoes sjidteme man hijven mijjen Jupmele jih gorredæjja lea, jih guktie almetjidie eahtsa: Mijjem gorredi juktie åärmäge jih ij dan gielhtie mijjieh riektes dahkoeh dorjeme. Mijjem gorredi dejnie laavkominnie mij Aejlies Voejkeninie orresistie reakadahta jih orrestahta. Jupmele mijjem baajeme, Jeesus Kristusen, mijjen Lutniestæjjan gielhtie Voejkeninie dívedh guktie Jupmelen aarmojne reaktoen mietie sjidtebe jih ihkuven jielemem åadtjobe nemhtie guktie mijjen hähkoe. **Tit 3,4 -**

JALLH

L| Apostele Pöövle naemhtie laavkomen bijre prievesne Romen åalmegasse tjaala:

KL/L Idie daejrieh, mijjieh gieh Jeesus Kristusen nommese läåvkesovveme, altese jaemiedasse aaj läåvkesovveme? Gosse läåvkesovvimeh dellie jeemimh jih Jeesusinie juvlelgimh. Orre jieledem jis åadtjobe juktie Kristuse Jupmelen faamojne jaemiedistie lutnjesovvi. Gosse Kristusinie aktanimh gosse jeemimh goh Kristuse, dellie Kristusinie aktanibie gosse lutnjesovvebe goh Kristuse. Daejrebe: mijjen båeries almetje Kristusinie noeresovveme guktie krehpie mij sådtoen faamosne, galki jaemedh. Dellie ibie vielie sådtoen svaatjkoen nuelesne. Juktie dïhte guhte jaameme, sådtojste luajhtasovveme. Gosse mijjieh Kristusinie jaameme, dellie jaehkebe Kristusinie aaj jielebe. **Rom 6,3–8**

JALLH

L| Apostele Pöövle naemhtie laavkomen bijre prievesne Galatian åalmegasse tjaala:

KL/L Gosse jaehkede, dellie gaajhkesh dovnesh Jupmelen maanah Kristus Jeesusen gielhtie. Gosse lidie Kristusasse läåvkesovveme, dellie Kristusisnie gåårveldihkie. Ij gie vielie juvdeladtje jallh grekeladtje, svaatjkoen nuelesne jallh jïjtjerårehke, gaarmanæjja jallh nyjsenæjja. Gaajhkesh lidie Kristus Jeesusinie aktesne. **Gal 3,26–28**

JALLH

L| Apostele Pöövle soptseste maam mijjieh laavkomisnie åadtjobe. Naemhtie Romen åalmegasse tjaala:

KL/L Gie dellie maahta mijjem Kristusen gieriesvoeteste joekehtidh? Nïevre vuj asve, dåålvesovveme, nealkoe, båadtsoesvoete vuj dïhte mij ïskeres, vuj sviertie? Juktie hov daajram, ij gænnah jaememe jallh jieleme, eengkelh jallh naan faamoe, ij mij daelie jallh båetiemisnie, faamoe bijjene elmierjhkesne jallh faamoe gïengelisnie jallh mij akt mij sjugniedovveme, maehtieh mijjem Jupmelen gieriesvoeteste joekehtidh. Gieriesvoete mijjen Kristuse Jeesusen, mijjen Åejvien gielhtie. **Rom 8,35.38–39**

Jeatjah teksth mah sjiehtieh:

Saalme 8,4–6.10; Saalme 139,13–16; Meeht 3,13–17; Mark 9,33–37; Jähha 3,5–8; Apost 2,37–41, Apost 8,36–38; Efes 3,14–21; 1 Jähha 3,1–2.

Lohkeme maahta naemhtie galhkchedh:

Naemhtie Jupmelen baakoe.

7 | Laavkome-saalme

Naan viersh maehtieh laavkommen åvtelen läåvlesovvedh
jih naan laavkommen mænngan.

8 | Priejke

Priejhke maahta naemhtie galhkchedh:

L|Earoe Aahtjan, Baarnan jih Aejlies Voejkenasse gie lij, lea jih
edtja årrodh aajnehke saetnies Jupmele ihkuvistie ihkuvasse.

iii. Rohkelassh

Rohkelassh maehtieh garvesovvedh.

9 | Åålmegeen rohkelasse

L|Gijtebe jih rohkelibie:

JALLH

KL/L Elmien Aehtjie, datnem gjaltebe:
Mijjem jih eatnemem sjugniedih.
Mijjem damth jih eahtsah.
Viehkehth mijjem sinsitniem vaarjelidh
jih gaajhkem maam datne sjugniedamme.
ÅÅ |Æjvie, govlh mijjen rohkelassem.

KL/L Gieries Jeesuse:

Datne jaemiedistie jih bahhasvoeteste veaksahkåbpoe.
Datne mijjen voelpe jih datne mijjine aktesne gaajhki biejziej.
Dov luvnie jearsoes libie.
Åroeh dej luvnie gieh billemarie jih oktegh leah.
Vueseht mijjem guktie aktesne årrodh.
Viehkehth mijjem noerhkenassen jih meadtoen vuestie barkedh.
ÅÅ |Æjvie, govlh mijjen rohkelassem.

KL/L Boerehke Aejlies Voejkene:

Datne geajnoem mijjese vuesehte
gogkoe galkebe vaedtsedh.

Vedtiek syjtedem jih gaarkh dam vaedtsedh.
Vedtiek vijsiesvoetem jih vieksiesvoetem
aktesne åroodh.
Datne mijjem stilleme dov gærhkojne åroodh.
Båetiek dov vadtesi gujmie
jih viehkehth mijjem tjoevkesinie jih saelhtine veartanisnie
åroodh.

ÅÅ | Åejvie, govlh mijjen rohkelassem.

JALLH

Jeatjah sjiehteles rohkelasse.

iv. Laavkome

10 | Jeesusen stilleme laavkomen bijre

L| Edtjebe govledh Jeesus Kristusen baakoeh jih stillemem aejlies laavkomen bijre:

Almetje guhte maanam dåerede, klahkeliturge jallh liturge lâhka:

KL/L| Gaajhke faamoe elmierijhkesne jih eatnamisnie munnjen vadtasovveme. Vaedtsede darjode gaajhkide åalmegidie learoehkinie: laavkode Aehtjien jih Baernien jih Aejlies Voejkenen nommesne jih ööhpehtidie gaajhkem maam manne stilleme. Jih dijjem dåeredem gaajhkide biejjide minngemes beajjan. *Meeht 28, 18–20*

11 | Krist'-eejhtegi dïedte

Gosse maana lååvkesåvva:

L| Stillem eejhtegide jih krist'-eejhtegidie tjuedtjielidh.

Dijjieh galkede vînnesjidh *daate maana/dah maanah* kristeles laavkominie lååvkesovveme. Mijjen åalmeginie jih abpe gærhkojne aktesne lidie aejlies dïedtem åådtjeme: *daam/daejetie* hoksedh *gie/gieh* daelie lååvkesovveme, *daan/daej* åvteste rohkelidh, *daam/daejetie* leeredh rohkelidh jih *daam/daejetie* eevtjedh Jupmelen baakoem utnedh jih aejlies maalestahkem dåastodh guktie Kristusinie aktesne *jeala/jieliejægan/jielieh* jih jaahkoem *stinkede/stinkedægan/stinkedieh*.

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje
lååvkesåvva:

L|Stillem (eejhtegide jih) krist'-eejhtegidie tjuedtjielidh.

Dijjieh galkede vihnesjidh *daate maana/ dah maanah* kristeles laavkominie lååvkesovveme. Mijjen åålmeginie jih abpe gærhkojne aktesne lidie aejlies dïedtem åådtjeme: *daam/daejtie* hoksedh gie/gïeh daelie lååvkesovveme, *daan/daej* åvteste rohkelidh jih *daam/daejtie* eevtjedh Jupmelen baakoem utnedh jih aejlies maalestahkem dåastodh guktie Kristusinie aktesne *jeala/jieliejægan/jielieh* jih jaahkoem *stinkede/stinkedægan/stinkedieh*.

12 | Aassjoestimmie jih jaahkoe

Gosse onne maana lååvkesåvva:

L|Bæjhkoehbibie bahha-aassjoestimmiem jih jupmele-jaahkoem mejtie maanide laavkobe.

Gaajhkesh tjuedtjielieh.

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje
lååvkesåvva:

L|Sijhth daennie åålmeginie aktesne bahha-aassjoestimmiem jih jupmele-jaahkoem bæjhkoehtidh mejtie mijjieh lååvkesovvebe?

Dïhte guhte edtja lååvkesovvedh | Sijhtem.

Dïhte guhte edtja lååvkesovvedh, maahta aaj
jeatjahlaakan nænnoestidh satne sãjhta.
Jis jïjnjesj gelkieh lååvkesovvedh, dellie dïhte
guhte jïjtje maahta vaestiedidh, voestegh vaestede.
Gosse gaajhkesh vaestiedamme, dellie liturge
jeahta:

L|Bæjhkoehbibie bahha-aassjoestimmiem jih jupmele-jaahkoem.

Gaajhkesh tjuedtjielieh.

Gaajhkesh | Manne bahham aassjostem jih gaajhkem maam dorje.

Manne Jupmele Aahtjan jaahkam,

faamoehkommes, Elmien jih eatnemen sjugniedæjjese.

Manne Jeesus Kristusasse jaahkam,
Jupmelen aajnehke Baarnan, mijjen åajvan
gie Aejlies Voejkeninie åedtjine sjidti,
Maarja njejteste reakadi,
Pontius Pilatusen baelien njåvtasovvi,
kroessese noeresovvi, jeemi jih kroptese biejesovvi,
våålese jaemedede-rjhkese vöölkki,
gåalmeden biejjen jaemiedistie tjuedtjieli,
bæjjese alman vöölkki,
Jupmelen, faamoehkommes Aehtjen,
åelkies bielesne tjahkan,
gubpede vihth edtja bååstide båetedh,
jielije jih åemie almetjidie dööpmedh.

Manne Aejlies Voejkenasse jaahkam,
gærhkoen aejlies ektievoetese,
aejlies almetji tjåanghkenæmman,
sådtoej luejtiemasse,
åedtjen tjuedtjielæmman jih ihkuven jielimasse.
Aamen.

Aposteli jaahkoebæjjoehthimmie

13 | Laavkome

Tjaetsie laavkome-gaaran gurkesåvva.

¶ Åårmegs Jupmele, datnem gjaltebe laavkome-tjaetsien åvteste mij aarmoe-gaaltijistie galka. Gosse lååvkesovvebe, dellie mijjem sådtojste jih jaemiedistie gorredh jih ihkuven jieledem dåajvohth. Seedth dov Voejkenem guktie *dihte gie lååvkesåvva/dah giëh lååvkesovvijægan/dah giëh lååvkesuvvieh* Jesus Kristusinie, mijjen Åejvine, orre jielimasse *tjuedtjele/tjuedtjielægan/tjuedtjielieh*.

Aerebe mubpie maana edtja lååvkesovvedh, akte vierse sjiehtelas saalmeste maahta lååvlesovvedh. Laavkome-maanan almetjh laavkome-gaerien gåajkoe vaedtsieh.

Gosse onne maana lååvkesåvva:

¶ Guktie maanan nomme?

Dihte guhte maanam guadta, vaestede guktie maanan voestes nomme.

↳ Sijhtede NN galka Aehtjen, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommese lååvkesovvedh jih lïeredh bahhasvoetem aassjoestidh jih Jupmielasse jaehkedh?

Gaajhkesh giéh maanine aktesne, vaestiedieh:
Galka.

Gosse stoere maana, noere jallh geerve almetje
lååvkesåvva:

↳ Guktie dov nomme?

Dïhte guhte edtja lååvkesovvedh, vaestede guktie voestes nomme lea. Jis daerpies, mubpie maahta vaestiedidh.

↳ NN, galkh Aehtjen, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommese lååvkesovvedh jih dov jieleme-biejjej bahhasvoetem aassjoestidh jih Jupmielasse jaehkedh?

Dïhte guhte edtja lååvkesovvedh, vaestede:
Galkem.

Liturge dan vuestie jarkele guhte edtja lååvkesovvedh, jih rohkele mearan jïjtsh gieti låapoeh låaptjoeh leah.

↳ Jupmele dov vuelkemem jih dov båetemem vaarjele daehtie biejjeste jih ihkuven aajkan.

Aejlies kroessem dutnjien vadtam ✕ juktie Jeesus Kristusen leah jih Jeesusasse jaahkah gie kroessese noeresovvi jih jaemiedistie tjuedtjieli.

↳ NN, Åejvie Jeesus Kristusen stillemen mietie datnem laavkoem Aehtjen, Baernien jih Aejlies Voejkenen nommese.

Mearan liturge dam jeahta, tjaetsiem golmen aejkien gååjve dan åajjan guhte lååvkesåvva.

Liturge gietem dan åajjan guhte lååvkesovveme, beaja, jih krist'-eejhtegh maehtieh seammalaakan darjodh.
Liturge jeahta:

↳ Faamoehkommes Jupmele jïjtse Aejlies Voejkenem laavkomisnie dutnjien vadteme, jih datnem jïjtse maanine vaalteme jih altese jaahkoeladtje åålmeginie ektiedamme.
Vaajt Jupmele datnem faamojne nænnoste.
Jupmelen raeffie.

Maana åålmegen vuestie jarkelåvva jallh lutnjeståvva.
Store maana, noere jallh geerve almetje åålmegen
vuestie jiitje jarkele.

L| Daate lea *NN*, Jupmelen maana, guhte laavkomisnie mijjen
åålmegasse jih Kristusen veartene-gærhkose tjaangeme.

Gie akt maahta tjoevkesem båaltajehtedh fierhten
laavkomen mænngan jallh åålmegen rohkelimmien mænngan.
Liturge maahta jiehtedh:

L| Tjoevkese *NN-en* åvteste buala.

Tjoevkesh sjiehteles sæjjan biejesuvvieh.

Gosse gaajhkide tjoevkide båaltajahteme, dellie liturge
jeahta:

L| Jeesuse jeahta: «Manne veartenen tjoevkese. Dihite guhte
mannem dåerede, ij galkh jemhkielisnie vaedtsedh, mohte dihite
galka jieleden tjoevkesem utnedh.» *Jåhha 8,12*

14 | Rohkelimmie jih heevehtimmie

L| Gijhtebe jih rohkelibie.

A

KL/L | Gaerhteles Jupmele,
laavkomen åvteste gjijtebe.

Gosse lååvkesovvebe, dellie datne mijjem dåastoeh jih mijjem
nænnosth. Rohkelibie *NN-en/maanan/maanaj* åvteste *gie/gieh*
daan biejjen lååvkesovveme.

Åroeh *NN-en/maanan/maanaj* luvnie abpe *dan/dej* jieleme-
biejjide jih vaarjelh *NN-em/maanam/maanide* laavkomen
aarmosne. Eevtjh eejhtegidie jih krist'-eejhtegidie *NN-*
em/maanam/maanide vaarjelidh guktie dej dïedte lea. Jupmele,
govlh mijjen rohkelassem.

JALLH B

KL/L | Gaerhteles Jupmele,
laavkomen åvteste gjijtebe.

Gosse lååvkesovvebe, dellie
dov gærhkosne mijjem dåastoeh.

Rohkelibie *NN-en/maanan/maanaj* åvteste
gie/gieh daan biejjen lååvkesovveme.

Baajh *NN-em/maanam/maanide* dov åelesne åroodh jih vedtieg

gieriesvoetem jih vijsiesvoetem gaajhkesidie
gïeh gelkieh *NN-em/maanam/maanide* vaarjelidh.
Jupmele, govlh mijnen rohkelassem.

JALLH C

KL/L | Gaerhteles Jupmele,
laavkommen jih dåjvehtassen åvteste gjaltebe.
Datne dåajvoehtamme Jeesuse mijnen luvnie fierhten biejjen.
Rohkelibie *NN-en/maanan/maanaj* åvteste
gie/gïeh daan biejjen lååvkesovveme.
Vaarjelh *NN-em/maanam/maanide* guktie *NN/maana/maanah*
dutnjien *jaahka/jaehkiejægan/jaehkieh* jih
tjoevkesne *vaadtsa/vaedtsiejægan/vaedtsieh* jih
ihkuven sæjjan dov rïjhkesne *beasa/biesijægan/biesieh*.
Jupmele, govlh mijnen rohkelassem.

Åålmege maahta Mijnen-Aehtjie-rohkelassem daelie jallh
mænngan rohkelidh. Jis åålmege edtja aejlies
maalestahkem byöpmedidh, dellie åålmege maahta dam
rohkelassem dellie rohkelidh.

L | Rohkelibie guktie Jeesuse mijnen ööhpehtamme:

Gaajhkesh | Mijnen Aehtjie
guhte leah elmierijhkesne.
Baajh dov nommem aejliestovvedh.
Baajh dov rïjhkem båetedh.
Baajh dov syjtedem eatnamisnie sjïdtedh guktie
elmierijhkesne.
Vedtieh mijne daan biejjen
mijnen fierhten beajjetje laejpiem.
Luejhtieh mijne maam mijneh meadteme
guktie mijneh luejhtebe
dejstie guhth mijne meadteme.
Aellieh luejhtieh mijnen gïehtjelimmie sijse,
vaallah vaarjelh mijnen bahheste.
Juktie rïjhke lea dov,
faamoe jih earoe ihkuven aajkan. Aamen.

L | Earoe Jupmielasse, mijnen Åejvien, Jeesus Kristusen Aahtjan,
gie jïjtse stoere aarmojne mijnen orresistie reakadahteme jielihe
håhkose Jeesus Kristusen tjuedtjielimmien gielhtie! **1 Pieh 1,3**

Jis åålmege edtja aejlies maalestahkem byöpmedidh,
dellie daelie maahta dam byöpmedidh.

15 | Musihke

Krist'-eejhægh jallh mubpieh maehtieh sjiehteles
laavlomem laavlodh jallh sjielhteles musikhkem
spealadidh.

v. Åålmege seedtesåvva

16 | Orrejimmie-saalme

Åålmege tjåådtje gosse lååvle jih bueriesjugniedassem
dååste.

17 | Bueriesjugniedasse

Liturge maahta bueriesjugniedassem lohkedh jallh
laavlodh.

Fiereguhte maahta kroesse-mierhkem darjodh gosse
bueriesjugniedassem dååste. Liturge maahta naemhtie
aelkedh:

KL/Lååvle | Jupmelem heevehtibie.

Åålmege tjuedtjele.

Åå|Jupmelem heevehtibie. Halleluja. Halleluja. Halleluja.

JALLH

Ljeahta | Dåastoehtidie bueriesjugniedassem.

Åålmege tjuedtjele.

L|Jupmele datnem bueriesjugnede jih datnem vaarjele.
Jupmele jijtse ååredæjjine dutnjien tjuavka
jih dutnjien åårmäge orre.
Jupmele jijtse ååredæjjine dov gåajkoe jarkoe
jih dutnjien raeffiem vadta. ✕

Jis liturge lååvle, dellie åålmege lååvle:

Åå|Aamen. Aamen. Aamen.

Bealloeh govloeh 3 x 3 aejkien.

18 | Seedtsovve

Gosse åålmege tjihkedamme postludiumem goltelidh,
dellie liturge maahta seedtesovveme-baakoje
postludiumen mænngan jiehtedh.

JALLH

↳ Vaedtsede raeffesne.

JALLH

↳ Vaedtsede raeffesne. Dïenesjidie Åejviem aavosne.

Liturge maahta åålmegem seedtedh jeatjah baakoejgujmie
mah daan sjiere beajjan sjiehtieh.

19 | Postludium

Jis prosesjovne sjædta, dellie abpe åålmege maahta dam
dåeriedidh. Gærhkoe maahta rïhpeldahkesne årrodh
gyrhkesjimmien mænngan guktie almetjh maehtieh
guvviedidh, tjoevkesh båaltajehtedh jallh sjeavohth
rohkelidh.

